

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VI. Solvuntur argumenta in contrarium,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Patris: cum hæc denominatio supponat genera-
tionem, & oritur a paternitate, ut relatio est,
sub qua formaliter & conceptu, in illo priori
non intelligitur. Unde licet Pater per paternita-
tem in ratione personæ constituatur, non sequi-
tur illum futurum Patrem, licet non generaretur
per paternitatem, prout Patrem in esse Patris con-
stituit, supra generationem fundatur, ac proin-
de nequit intelligi manere, generatione sublata.

Nec etiam sequitur (ut tacite obiectioni oc-
curramus) manuram primam Trinitatis perso-
nam, si Filium non generaret: nam cum prima-
rius ille conceptus, sub quo paternitas personam
Patris constituit, sit in adæquatus quidam conce-
ptus differentialis ipsius paternitatis, imbibens
in se secundarium, & intimè cum illo connexus
intra lineam relationis, non potest primarius
manere, secundariò per impossibile ablato; &
cum secundarius manere non possit, generatio-
ne sublata, consequens sit, quòd nec primarius
possit intelligi manere, sublata generatione.

Ad rectam, concessa Majori, distinguo Mino-
rem, illamque concedo de relatione quæ est acci-
dens, nego autem de relatione quæ substantia est:
hæc enim, licet sub conceptu explicito referen-
tis intelligatur posito termino oritur, sub conce-
ptu tamen substantiæ, & formæ hypostaticæ,
non oritur posito termino, sed terminam actio-
nis per se primò constituit. Filiatio autem divina
non est relatio accidentalis, sed substantiæ & sub-
stantialis; & idèd quamvis sub expresso conce-
ptu referentis non constituat terminum, sed in-
telligatur subsequi ad terminum constitutum,
sub ratione tamen substantiæ & formæ hypo-
staticæ, non sequitur ad positionem termini, sed
Primum in ratione termini & personæ constituit.
Et per hoc patet solutio ad ultimum argumen-
tum. Major enim distinguenda est, & conceden-
da de relatione accidentalis ac in hærente; negan-
da de relatione substantiæ & substantiæ,

A ens a persona, passiva autem, ut in personam
tendens: Ergo origo, in quantum talis, non est
forma constituens personam.

Confirmatur amplius: Constitutivum rei ha-
72
bentis esse fixum & permanens, debet significari
ut fixum & permanens, non ut vile. Sed origo a
Activa vel passiva, non significatur ut aliquid fi-
xum & permanens, sed ut habens esse vile; per-
sona autem divina aliquid permanens est: Ergo
origo activa vel passiva non est forma constituti-
va illius. Quæ etiam ratio est D. Thom. hic ar. 2.

Idem corollarium suaderi potest ex principiis
73
disp. 2. statutis. Ibi etiam ostendimus, originem in
Deo, tam activam, quam passivam, importare in
recto aliquid absolutum, & de connotato solum
& in obliquo dicere relationem ut modificantem;
v.g. generatio activa consistit in intellectu di-
vina, ut est in Patre, & prout per relationem pa-
ternitatis modificatur: generatio verò passiva
consistit in eadem intellectu, ut communica-
ta Filio, & per relationem filiationis modificata.
Ex qua doctrina, ibidem fusè statuta, hoc potest
argumentum confici. Origine tum activa quam
passiva in recto aliquid absolutum est: Atqui co-
stitutivum personæ divinæ non est absolutum
in recto, sed respectivum; cum sit incommuni-
cabile, & distinguens realiter personam, quod
soli respectivo potest competere: Ergo origo si-
ve activa, sive passiva, personas divinas non con-
stituit.

§. VI.

Solvuntur argumenta in contrarium.

Obijcies primò: Fulgentius lib. i. de fide ad
74
Petrum cap. 1. sic ait: Quia aliud est genuisse,
quam natum esse; aliudque procedere, quam genuisse. &
natum esse: manifestum est quòd alius est Pater, alius Fi-
lius, alius Spiritus sanctus. Ubi per origines distin-
guit divinas personas. Item Damascenus lib. 1.
de fide cap. 2. dicit: Patrem, Filium & Spiritum san-
ctum, omnino esse unum, excepta ingeniti generationis,
& processionis proprietate. Et ipse D. Thomas hic
art. 2. quamvis dicat personas constitui prius &
principaliter relationibus, addit tamen constitui
etiam aliquo modo per origines.

Respondeo hæc omnia testimonia posse expli-
75
cari de constitutivo quasi a posteriori, & quoad
nost: quia nos ex reali processione unius personæ
ab alia, colligimus, primarium divinarum perso-
narum constitutivum esse ipsas relationes. Spe-
cialiter verò ad Augustinum respondet D. Tho-
mas qu. 8. de potentia art. 3. ad 14. per nomina
originum, ipsum intellexisse ipsas relationes o-
riginum; quod manifestius est de Damasceno.

Ad ipsum verò D. Thomam dicendum est,
quòd cum origines, secundum id quod addunt
supra actus essentiales, pertineant ad lineam re-
lationum, sicutque ipsæ relationes sine distinctione
virtuali, re ipsa potest dici quòd origines ad con-
stitutivum personarum pertineat, hoc ipso quod
relationes ad illud pertinent. Sicut quia intel-
lectus, species intelligibilis, & intelligere, perti-
nent ad eandem lineam, re ipsa illa omnia perti-
nent ad constitutivum naturæ divinæ. Cum hoc
tamen fiat, quòd loquendo de constitutivo divi-
narum personarum, secundum nostrum modum
conciipiendi, sicut loquimur in præfati, debeamus
dicere personas constitui relationibus, non
originibus, propter rationes adductas. Et idèd
notanter hic S. Doctor ait: Nostro modo concipiendæ
per-

§. V.

Corollarium præcedentis doctrinæ.

Ex dictis in hoc articulo, infertur personas di-
vinas per origines activas & passivas non
constitui. Ita D. Thomas hic art. 2. & alii Theo-
logi communiter, contra D. Bonaventuram, &
Richardum à S. Victore.

Probat primò: Prius est aliquid constitui in
tuo esse, quam operari: Ergo Pater prius concipitur
constitutus in esse personæ, quam generans
Filium; & per consequens nequit per generatio-
nem in ratione personæ constitui. Idem patet de
76
Filionam generatio passiva non est forma dans
esse formaliter, & via ad formam formaliter con-
sistentem: Petrus enim v.g. non habet esse for-
maliter per suam nativitatem, sed tantum vitaliter,
quia scilicet nativitate inducitur humanitas, illam
formaliter constituens in esse hominis: Ergo
Filius in Divinis non constituitur in esse per-
sonæ formaliter per nativitatem, aut passivam ge-
nerationem, sed tantum vitaliter, quatenus est via
ad filiationem formaliter consistentem. Quo
argumento usus est D. Thomas quæst. 8. de po-
tentia art. 3.

Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio.
Constitutivum rei debet significari ut manens in
illa, non autem ut ab illa egrediens, vel in illam
tendens: Sed origo activa significatur ut egredi-
ens.

personas constitui non originibus, sed relationibus.

76 Obijcies secundò: Primum rei distinctivum est etiam eius constitutivum: Sed generatio activa distinguit Patrem ab aliis personis divinis, cum conveniat Patri, & repugnet Filio, & Spiritui sancto; & aliàs est prior paternitate, ut pote fundamentum illius, & consequenter primò distinguit: Ergo Patrem in esse personæ constituit.

77 Respondeo concessa Majori, distinguendo secundam partem Minoris: est prior paternitate, sub explicito relationis conceptu. concedo Minorem: sub formalitate & conceptu subsistentiæ seu formæ hypostaticæ, nego Minorem & Consequentiam. Licet enim distinctio præstita Patri à generatione activa, sit prior illà quam præbet relatio ut referens, non tamen est prior illa quam præstat personæ Patris paternitas, ut forma hypostaticè subsistens; & consequenter non generatione activa, sed paternitate sic sumptà, Pater in esse personæ constituitur.

78 Dices, Generatio passiva est prior filiatione, etiam ut habet rationem subsistentiæ, & formæ hypostaticæ, cum sit veluti fieri illius: Ergo Filius per originem passivam in ratione personæ constituitur.

Sed nego consequentiam: licet enim generatio passiva filiationem præcedat prioritate à quo se habet tamen ut aliquid viale & fluens, non verò ut aliquid fixum & permanens, quod ad rationem constitutivi requiritur, ut patet ex supra dictis.

79 Instabis: Licet origo passiva, sub explicito conceptu originis, se habeat per modum fluxûs & viæ; sub conceptu tamen subsistentis, quem implicitè importat, se habet ut aliquid fixum & permanens: Ergo sub illo conceptu implicito personam Filii poterit constituere. Consequentia probatur: licet enim relatio non explicet rationem subsistentiæ & formæ hypostaticæ, quia tamen illam implicat, potest personam Filii constituere: Ergo pariter idem poterit præstare generatio passiva.

Simile argumentum fieri potest de origine activa: quam vis enim paternitas, sub explicito relationis conceptu, non constituat Patris personam, sed constitutum supponat; sub conceptu tamen subsistentis quem implicat, illum, per nos constituit in ratione personæ: Ergo pariter, quântumvis origo activa sub explicito conceptu egressionis & viæ, non constituat, sed supponat personam Patris, sub conceptu tamen subsistentis, què implicitè importat, poterit illà constituere.

80 Respondeo concessa Antecedente, negando Consequentiam: ad cujus probationem, nego similiter Consequentiam & paritatem. Ratio discriminis est: quia respicientia termini, quam relatio explicat, non repugnat in hærentiæ, vel subsistentiæ; imò taliter relatio explicat respectum ad terminum, quod alterum horum petit; in hærentiam relatio creata, & subsistentiam divina: conceptus autem explicitus viæ, non petit permanentiam implicitam; ut constat in generatione creata, quæ quamvis pro explicito in hæreat, non tamen permanentem in hæret, sed vitaliter & transeuntiter idemque de divina est dicendum, quòd nempe explicet rationem viæ; & licet implicet subsistentiam, & revera permanens sit; ex vitâ tamen conceptus quem explicat, non exposcit permanentiam, quam exigere deberet, ut secundum conceptum implicitum subinducere posset rationem formæ hypostaticæ, & esse constitutivum personæ. Ex quo patet responsio

A ad similem instantiam, quæ de origine activa procedit, & discrimen, quod inter paternitatem & generationem activam reperitur.

DISPUTATIO XII.

De aequalitate, & similitudine Divinarum Personarum.

Ad questionem 42. D. Thoma.

B Præmittimus quæ de actibus notionibus docet S. Thomas quæst. 43. quia de illis, & de illorum principis disputat. 2. sub pertractatum est, agendo de processionibus Divinarum Personarum, & solum hic agimus de illarum aequalitate & similitudine, de qua ipsam sanctus Doctor diserte quæst. 42.

ARTICULUS UNICUS.

An similitudo & aequalitas Divinarum Personarum sint relationes reales, vel rationales.

§. I.

Præmittuntur quæ de se sunt certa, & respondentur sententia.

SUPPONIMUS tanquam certum de fide, personas divinas esse inter se perfectissimè similes & æquales. Illa enim (ut docet Aristoteles 5. Metaph. cap. 5.) similia & æqualia dicuntur, quorum una est qualitas, & quantitas: sumendo qualitatem vel strictè, prout convenit rebus creatis, vel largè, prout idem significat quòd forma, & quantitatem, pro extensione abstracte ab extensione dimensionis, seu molis, & ab extensione perfectionis & virtutis: Sed personæ divinæ in eadem divinitatis forma, & in eadem essendi magnitudine communicant: Ergo sunt perfectissimè similes & æquales. Unde in Symbolo Athanasii sic habetur: *Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus sanctus.* Et ibidem personæ divinæ coeternæ dicuntur & coæquales. Item Psal. 109. vers. 1. Filius dicitur sedere à dextris Patris. Et in fine ejusdem Psalmi contra Patrem describitur ut sedens ad dexteram Filii, subditur enim: *Dominus à dextris tuis.* Non quòd personæ divinæ mereant sedes, & modò Filius ad dexteram Patris, modò Pater ad dexteram Filii se deat: sed ut designetur, nullum inter illas graduum aut dignitatum distinctionem, sed perfectissimam in gloria, maiestate potentia, & perfectione inventiri æqualitatem.

Sed in contrarium obijci potest hoc difficile argumentum. Cui de sic aliqua dignitas & perfectio alteri competens, non est illi æqualitas dignitatis & perfectionis: Sed Filio deest dignitas aliqua & perfectio Patri conveniens: Ergo in dignitate & perfectione non est Patri æqualis, Probatur Minor: Paternitas est aliqua dignitas & perfectio: Sed illa convenit Patri, & non Filio: Ergo aliqua dignitas competens Patri, non convenit Filio.

Hinc argumentum variis modis occurrunt hi qui censent relationes divinas perfectionem